<u>בבית המשפט המחוזי בירושלים</u> **עת"מ 74474-08-25**

<u>בשבתו כבית משפט לעניינים מנהליים</u>

1. **מוברק סרחאן, ת.ז.**
2. **נאדיה סואעד, ת.ז.**
3. **אחלאם עבד אלחלים, ת.ז.**
4. **דלאל סוויטאת, ת.ז.**
5. **אימאן אבו ג'אבר, ת.ז.**
6. **ג'ומאנה בדארנה, ת.ז.**
7. **חאמד ריחאווי, ת.ז.**
8. **מוחמד סייד, ת.ז.**
9. **מחמוד סייד, ת.ז.**
10. **מלכ זערורה, ת.ז.**
11. **אמל דבאח, ת.ז.**
12. **סמירה תיתי, ת.ז.**
13. **מוחמד נסאר, ת.ז.**
14. **קרסטין זריק, ת.ז.**
15. **מאיסה חאיכ, ת.ז.**
16. **תמאם מסרי, ת.ז.**
17. **אמני עומרי, ת.ז.**
18. **שרוק שאהין, ת.ז.**
19. **קרואן קאדורה, ת.ז.**
20. **בכר אחמד, ת.ז.**
21. **עלא עומר, ת.ז.**
22. **סועאד סואעד, ת.ז.**
23. **חסן סואעד, ת.ז**
24. **מיאדה חסן, ת.ז.**
25. **זיאדת סואעד, ת.ז.**
26. **חלימה אחמד, ת.ז.**
27. **תופיק חוסיין, ת.ז.**
28. **נורהאן חטיב, ת.ז.**
29. **מאדי פהדה, ת.ז.**
30. **ריאא חלאילה, ת.ז.**
31. **סמאהר קראקרה, ת.ז.**
32. **בהא הייב, ת.ז.**
33. **מוחמד והבי, ת.ז.**
34. **כלתום והבי, ת.ז.**
35. **חוסני קראקרה, ת.ז.**
36. **ראבעה אחמד, ת.ז.**
37. **כאמלה עאסלה, ת.ז.**
38. **ועד הורים של בית הספר "א-שורוק"**

כולם ע"י עוה"ד לובנא תומא ו/או סלאם ארשייד ו/או חסן ג'בארין ו/או סוהאד בשארה ו/או מאיסאנה מוראני ו/או נארימאן שחאדה-זועבי ו/או הדיל אבו סאלח

מעדאלה – המרכז המשפטי לזכויות המיעוט הערבי בישראל
רחוב יפו 94, ת"ד 8921, חיפה 3109001 ;
טל': 04-9501610 ; פקס: 04-9503140 ; דוא"ל: adalah@adalah.org
ליצירת קשר ישיר: טל' נייד: 0529687057 ; דוא"ל: Lubna@adalah.org

<u>העותרים</u>

נ ג ד

1. **משרד החינוך**
ע"י לשכת היועצת המשפטית במשרד החינוך
רח' דבורה הנביאה 2, ירושלים 91911
טל: 02-5603740; פקס: 02-5603840

2. **מכללת א-שורוק בע"מ, ח.פ. 51-3683367**
באמצעות עו"ד ליאורה ביין ואח'
ממשרד פרופ' ביין ושות' עורכי דין
מרח' דניאל 1, חיפה 330708
טל: 04-8668990, פקס: 04-8668991

המשיבים

עתירה מנהלית

מוגשת בזאת עתירה למתן צו על תנאי המופנה למשיבים והמורה להם לבוא וליתן טעם:

א. מדוע לא לקבוע כי החלטת המשיבים בדבר פיזור 177 התלמידים על הרצף האוטיסטי ושיבוצם במסגרות חינוכיות אחרות, חלף מסגרת "א-שורוק" מראבה שבגליל היא החלטה מנהלית פסולה ובטלה בשל פגיעתה הבלתי מודתית בזכויות יסוד ובשל חוסר סבירותה.

ב. מדוע לא להורות למשיבים להבטיח את המשך פעילותה של מסגרת חינוכית מתאימה ורציפה עבור תלמידי בית ספר "א-שורוק", בין באמצעות המשך הפעלת המוסד עצמו ובין באמצעות מתווה חלופי הולם, אשר ישמור על רצף חינוכי־טיפולי ועל טובת התלמידים.

לבית המשפט הנכבד הסמכות העניינית לדון בעתירה (לפי פרט 3 לתוספת הראשונה לחוק בתי משפט לענינים מינהליים, התש"ס-2000), וכן הסמכות המקומית (לפי סעיף 2 לתקנות בתי משפט לענייניים מינהליים (סדרי דין), התשס"א-2000) שכן עניינו בהחלטת המשיב 1 – בדבר אי חידוש רישיון בית הספר "א-שורוק" והפיזור הנגזר מהן – ניתנו על־ידי משרד החינוך, שמקום מושבו בירושלים.

סכום אגרת בית משפט: ₪2,196 לפי סעיף 20 לתקנות בתי המשפט (אגרות), התשס"ז- 2007.

הליכים קשורים אחרים: מתקיים הליך ערר בפני ועדת הערר מכוח סעיף 14(א) לחוק פיקוח על התי ספר, תשכ"ט- 1969 (להלן: **חוק הפיקוח**). לעותרים אין זכות עמידה בהליך הערר הנ"ל ובקשתם להצטרף כצד לערר נדחתה. בהעדר מעמד דיוני בהליך הערר, לא קיים בידי ההורים כל מסלול אפקטיבי חלופי למימוש זכויות ילדיהם וזכויותיהם, ומכאן הצורך בעתירה מנהלית דחופה זו.

מבוא

1. עתירה זו מוגשת מטעם הורי תלמידים בבית הספר "א-שורוק" בראבה (להלן: **בית הספר**), כנגד החלטת משרד החינוך לפזר את תלמידי בית הספר – 177 ילדים ובני נוער על הספקטרום האוטיסטי (להלן: התלמידים) – ולשבצם במסגרות חלופיות בלתי מתאימות ובלתי מותאמות (להלן: **הפיזור**). בסמוך לפתיחת שנת הלימודים תשפ"ו. החלטה זו, שהתקבלה ללא חלופות ראויות ותוך התעלמות

מטובת הילדים ורצף חינוכי־טיפולי שנבנה במשך שנים, הינה החלטה בלתי סבירה ובלתי מידתית, הפוגעת פגיעה קשה ובלתי הפיכה בזכויותיהם החוקתיות של התלמידים ובהסתמכות הוריהם.

2. אמנם מתנהל ערר בין הנהלת בית הספר לבין משרד החינוך בעניין אי־חידוש רישיון בית הספר, אולם ההורים – שהם הנפגעים הישירים מהחלטת הפיזור – אינם צד להליך זה. עניינם של ההורים אינו שאלת הרישוי של המוסד, אלא עצם פיזור ילדיהם באופן שפוגע ברצף החינוכי-טיפולי-חברתי. בעוד הערר נסוב על שאלת הרישוי, העתירה דנן נועדה להבטיח את זכויות התלמידים עצמם, ובראשן הזכות לחינוך מותאם ולשמירה על רצף חינוכי־טיפולי.

<u>הצדדים לעתירה</u>

3. **העותרים 1-37,** הינם הורים של תלמידים מגילאי גן ועד תיכון המאובחנים כולם על הרצף האוטיסטי אשר למדו עד לשנת הלימודים תשפ״ה בבית הספר ״א-שורוק״ בראבה. לחלק מהורים אלה נודע מהרשויות המקומיות שהם מתגוררים בהן החל מאמצע חודש יולי ועד לשבוע השני של חודש אוגוסט, על כך שהלימודים בבית הספר לא ייפתחו בשנה״ל הבאה. לחלקם נודע על כך רק מפי הורים אחרים ואף גורם רשמי לא פנה אליהם בנושא זה.

4. **עותר מספר 38,** ועד ההורים של בית הספר ״א-שורוק״, הינו הגוף המייצג של כלל הורי 177 התלמידים של בית הספר אשר פה אחד הביעו בפניו התנגדות לפיזור ילדיהם למסגרות חינוכיות אחרות.

== לנוחיות בית המשפט, מצורפת טבלה מסודרת הכוללת את פרטי כלל תלמידי בבית הספר, לרבות פירוט זהות העותרים הספציפיים (הורה או ועד ההורים) בעניינם של כל תלמיד ותלמיד, ומסומנת כנספח א׳.

<u>הרקע העובדתי</u>

<u>הערה</u>

עתירה זו הוגשה לבית המשפט לעניינים מינהליים, ובמסגרתה נכללו מלכתחילה גם בקשה למתן צו ביניים ובקשה לקיום דיון דחוף. לבקשת מזכירות בית המשפט הופרדו בקשות אלה מן העתירה והוגשו כבקשות נפרדות. בשל כך חל שינוי במספור הפסקאות בעתירה, באופן שפגע בהתאמתן לתצהירים המצורפים. לשם שמירה על ההתאמה האמורה, המספור להלן יחל <u>מפסקה 16.</u>

א. בית הספר ״א-שורוק״ והחלטות משרד החינוך בדבר אי חידוש רשיונו

16. בית הספר ״א-שורוק״ פועל בראבה מאז שנת 2012 כמוסד חינוכי תקשורתי ייחודי, המספק מענה חינוכי, טיפולי ותרבותי מותאם לתלמידים על הרצף האוטיסטי מהחברה הערבית, מגיל הגן ועד גיל 21. המוסד צפוי לשרת 177 תלמידים בשנה״ל תשפ״ו, המגיעים ממרחב גיאוגרפי רחב הכולל 31 יישובים ערבים, ומהווה עבורם מסגרת מרכזית, מקיפה ויציבה.

17. ביום 23.06.2025 התקבלו שתי החלטות מאת מר פארס טויל, סמנכ״ל ומנהל מינהל רישוי, בקרה ואכיפה במשרד החינוך – האחת בעניינם של גני הילדים והשנייה בעניינו של בית הספר. ההחלטות דוחות את הבקשה לרישיון בעקבות העברת המבנה, לגבי מוסדות המופעלים בידי מכללת ״א-שורוק בע״מ חינוך מיוחד״. ביום 23.07.2025 הוגש ערר (ערר 30/2025) על־ידי בעלי המוסד כנגד החלטות אלו,

בדבר אי־חידוש רישיון בית הספר ודחיית בקשת הרישיון (להלן: **הערר**). הערר הוגש יחד עם בקשה דחופה למתן צו ארעי אשר יורה על "הימנעות מביצוע פעולות פיזור התלמידים" (להלן: **בקשה למתן צו ארעי**). הערר מתברר כיום בפני ועדת הערר לפי חוק הפיקוח על בתי ספר, התשכ"ט–1969.

18. ביום 20.08.2025 פנה ועד ההורים (עותר מס' 38) לוועדת הערר בבקשה לאפשר את השמעת עמדתו, וזאת בהקשר לדיון שנקבע ליום 25.08.2025 בבקשה לצו ארעי שהוגשה על־ידי העוררים, שעניינה מניעת פיזור התלמידים.

== מצ"ב העתק מן הבקשה להשמעת עמדה, שהוגשה לוועדת הערר ביום 20.08.2025, ומסומן כנספח ב'.

19. כבר באותו יום נדחתה בקשת ועד ההורים להשמעת עמדתו. בהחלטתו ציין יו"ר ועדת הערר, עו"ד ניסיף עזרן, כי נימוקי העוררת (הנהלת בית הספר) פורשו בהרחבה במסגרת הערר עצמו, ובכללם טענות הדומות או זהות לטענות שהעלו ההורים; כי לשם השמעת עמדה אין הצדקה לאפשר פנייה מגורם שאינו צד להליך; כי מעמדם של ההורים בהקשר זה אינו ברור; וכן נימוקים נוספים.

== מצ"ב העתק מהחלטת יו"ר ועדת הערר מיום 20.08.2025, המסומן כנספח ג'.

ב. הפגיעה בעותרים וילדיהם

20. כדי להמחיש את ממדי הפגיעה ואת משמעותה המעשית עבור התלמידים ובני משפחותיהם, מובאות להלן עדויותיהם האישיות של ההורים. מן העדויות עולה בבירור תמונה רחבה של דפוסים חוזרים – שהשפעתם מצטברת לכדי פגיעה קשה ובלתי הפיכה על ילדיהם. על דפוסים אלה נעמוד בהמשך בפרק זה באופן שיטתי ומרוכז.

21. **לעותר 1,** מר סרחאן מובארק, נודע ביום 14.7.2025 על הכוונה לפזר את בנו עיסא, תלמיד כיתה ז' בבית הספר "א-שורוק", הלומד בו ברצף מזה שמונה שנים מאז גיל 4 שנים. ביום 22.7.2025 נמסרה לו הצעה ראשונית מטעם הרשות המקומית לשיבוץ חלופי במרכז "אלחנאן". עיסא, שבתחילת דרכו לא היה עצמאי, צמח בבית הספר לילדים בתפקוד גבוה, בעל קשרים חברתיים ותחושת שייכות עמוקה. ניתוקו ממסגרת זו – לאחר שמונה שנים של קשר עם הצוות והחברים – משמעו פגיעה ישירה בביטחונו וביציבותו, וסכנה ממשית לרגרסיה. ראו את תצהירו של מר סרחאן מובארק.

22. **העותרת 2,** גב' נאדיה סואעד, תושבת ואדי סלאמה שבמועצה האזורית משגב, אמו של עבדללה בן ה-16, תלמיד "א-שורוק" מגיל שלוש. נחשפה לראשונה רק בראשית אוגוסט 2025 להודעה על סגירת בית הספר. אין לעבדללה מסגרת לימודית בטוחה לפתיחת שנת הלימודים הקרובה. הוצאתו מן המוסד בו גדל וצמח מזה 13 שנה מהווה פגיעה אנושה ברצף החינוכי והחברתי שלו, עד כדי חשש שיוותר בביתו בראשית שנת הלימודים. במסגרת החלופות שהוצעו לה: האחת – שיבוץ בבית ספר במג'אר, שנמצא כי מדובר במסגרת לחינוך ילדים עם מוגבלות שכלית התפתחותית הכוללת גם כיתות תקשורת, ואינה מותאמת לצרכיו; השנייה – בבית עדנאן בירכא. ואולם, עבדאללה מוגדר כילד בתפקוד נמוך עם צרכים מורכבים, ושילובו במסגרות אלה עלול להביא לרגרסיה חמורה במצבו. האם מתארת חשש כבד מהפגיעה הצפויה, ומבהירה כי כל מעבר למסגרת בלתי מותאמת יסכן את התקדמותו ויערער את מצבו הנפשי. ראו את תצהירה של גב' נאדיה סואעד.

23. **העותרת 3,** גב׳ אחלאם עבד אלחלים, תושבת כפר מנדא, אם חד-הורית למוחמד, תלמיד כיתה ז׳ הלומד בבית הספר ״א-שורוק״ מזה שנתיים. באמצע חודש יולי נודע לה לראשונה על הכוונה לשבץ את בנה במסגרת אחרת, אולם רק ביום 27.08.2025, 4 ימים לפני תחילת שנה״ל, פנתה אליה מנהלת בית הספר אלאחווה בכפר מנדא כדי לעדכן כי יש החלטה כי מוחמד שובץ במסגרת זו. מוחמד היה במסגרות שונות, אחת מהן היה במסגרת בטמרה בה חווה אלימות, הועבר לירכא ושם סבל מחוסר התאמה, עד ששובץ ל״א-שורוק״ – שם לראשונה מצאה האם מסגרת מתאימה ובטוחה עבורו. מוחמד שוהה בפנימייה בראבה בנוסף לבית הספר, ופיזורו של מוחמד מבית הספר פירושו גם ניתוק מהפנימייה ומהמערך התומך כולו, שינוי קיצוני שיערער את יציבות חייו על כלל המרכיבים הקשורים בכך. האם מתארת כי כאשר מוחמד מבקר בבית מהפנימייה, הוא חווה התפרצויות וצעקות ורוצה לשוב אליה – עדות לחשיבות המסגרת היציבה והמתאימה שנבנתה סביבו. לאחר ניסיונות כושלים במסגרות אחרות, היא סבורה כי מסגרת כמו ״א-שורוק״ והפנימייה בראבה לא תימצא בשום מקום אחר, והפגיעה ברצף זה מהווה איום ממשי על התקדמותו ועל שלומו. ראו את תצהירה של גב׳ אחלאם עבד אלחלים.

24. **העותרת 4,** גב׳ דלאל סוויטאת, תושבת דיר חנא, אם חד-הורית לעפיף גוטאני, תלמיד כיתה ה׳ בבית הספר ״א-שורוק״ הלומד בו זה אחת-עשרה שנים. רק שבועיים לפני מועד פתיחת שנת הלימודים נודע לה כי בית הספר ייסגר, מבלי שהוצע לה כל שיבוץ חלופי. עפיף סובל מאפילפסיה מאז שהיה בן ארבעה חודשים, אובחן על הרצף האוטיסטי בגיל צעיר, ולא נמצאה עבורו מסגרת מתאימה במשך שנים. האם מתארת כי מצאה לבנה ״משפחה שנייה״, וכי סגירת המסגרת תביא לרגרסיה קשה. ראו את תצהירה של גב׳ דלאל סוויטאת.

25. **העותרת 5,** גב׳ אימאן אבו ג׳אבר, תושבת אום אלג׳נם, אם חד-הורית לשתי בנות – רזאן (בת 14) ואמל (בת 10). באמצע חודש יוני נמסר לה על סגירת בית הספר, והוצעה לה חלופה בלתי מתאימה בבעיינה נוג׳ידאת, במסגרת המיועדת לילדים עם מוגבלות שכלית התפתחותית. רזאן, אשר בילדותה חוותה התעללות במסגרת קודמת, מצאה ב״א-שורוק״ מקום בטוח ומכיל, בו נבנה מחדש האמון שלה במערכת החינוך. אמל, המאובחנת באוטיזם בתפקוד גבוה, עברה בשנתיים האחרונות טראומות משפחתיות וכלכליות קשות (גירושי ההורים, הצתת רכב הבית), ובית הספר היווה עבורה משען נפשי מרכזי. האם מתארת כי פגיעה במסגרת זו כעת עלולה למוטט את השתיים רגשית ולגרום רגרסיה קשה. ראו את תצהירה של גב׳ אימאן אבו ג׳אבר.

26. **העותרת 6,** גב׳ ג׳ומאנה בדארנה, תושבת עראבה, אם לאכראמה בן ה-10, תלמיד בבית הספר ״א-שורוק״ מזה ארבע שנים. באמצע יולי נודע לה על הפיזור מטעם צוות בית הספר, אך העירייה לא יצרה עמה קשר ולא הוצעה לה כל חלופה לשיבוץ בנה. האם מתארת כי בתקופה שקדמה להגעתו של בנה ל״א-שורוק״ הייתה במצב נפשי קשה, בנה נהג לפגוע בעצמו, לא דיבר והיה במצב של התכנסות פנימית קיצונית, גם האם הייתה במצב נפשי קשה. בית הספר סיפק עבורו מענה מדויק, שבעקבותיו החל לדבר, לבטא רגשות ולפתח קשרים חברתיים פעילים. הפסקת הרצף החינוכי והטיפולי כעת עלולה להחזירו למצבים הרסניים של שתיקה והתכנסות ולמחוק את ההישגים שנבנו במאמץ רב בשנים האחרונות – נזק שעלול להיות חמור גם עבורו וגם עבור משפחתו. ראו את תצהירה של גב׳ ג׳ומאנה בדארנה.

27. **העותר 7,** מר חאמד ריחאווי, תושב ג׳דיידה מכר, אביו של מוחמד בן ה-7. ביום 29.07.2025 נמסר לו על סגירת בית הספר ושיבוץ אפשרי בבית ספר ״אל-רחמה״, מסגרת המיועדת לילדים עם מוגבלות שכלית התפתחותית, שאינה מותאמת לצרכיו. מוחמד התקשה במסגרת חינוך רגילה, פיתח בעיות תקשורת

והתנהגות חריגה עד שהגיע ל״א-שורוק״, שם חלה התקדמות משמעותית בלימודים ובקשרים חברתיים. ההורים מתארים את הקשר המיוחד שנרקם עם הצוות כמשפחתי, ואת הסכנה שבריסוק המסגרת היציבה שנבנתה עבורו. ראו את תצהירו של מק תאמד ריחאווי.

28. **העותר 8,** מר מוחמד סייד, תושב ג׳דיידה מכר, אב לגבריל, תלמיד כיתה ז׳ הלומד בבית הספר מגן חובה. באמצע חודש יולי נודע לו על הפיזור, והוצע לגבריל שיבוץ בבית ספר ״אל-רחמה״, מסגרת המיועדת לילדים עם מוגבלות שכלית התפתחותית. גבריל, תלמיד בתפקוד גבוה, בנה לעצמו זהות וביטחון במסגרת זו. האב מתאר כי הפסקת המסגרת הנוכחית תקטע תהליך טיפולי והורי ייחודי, ותותיר את ילדיו ללא מענה מותאם. ראו את תצהירו של מר מוחמד סייד.

29. **העותר 9,** מחמוד סייד, תושב ג׳דיידה מכר, אביו של אמיר סייד, הלומד במסגרת הגן מאז 01.09.2022. עם תחילת הלימודים, היה מצב הילד שלילי במיוחד – הוא לא תיקשר, לא דיבר, והפגין תלות מוחלטת באביו, עד כדי התפרצויות בכל פעם שהאב יצא מן הבית. ההורים פנו לצוות בית הספר וביקשו סיוע, לרבות התייחסות לרשימת סימפטומים שהאב העביר. בית הספר נענה באופן מיידי והציע התערבות ייחודית – ביקור בית מטעם חמישה אנשי צוות, במהלכו ניתנו להורים כלים להתמודדות עם מצבי התפרצות ולניהול התלות באב. התערבות זו תרמה תרומה מכרעת לשיפור מצבו של הילד, שמאז החל להתקדם, ליצור קשרים ולפתח שפה ותקשורת. כיום הילד מקושר לבית הספר, מפתח קשר מיוחד עם אנשי צוות רבים, ואף מזכיר אותם בביתו. ניכר, ככה האבא מעיד, כי קיימת היענות מצוינת מצד הצוות לכל בקשה של ההורים, לרבות מתן מענה אישי גם במסגרת הביתית. ראו את תצהירו של מר מחמוד סייד.

30. **העותר 10,** גב׳ מלכ זערורה, תושב כפר מנדא, הינה אמו של מוחמד זערורה בן 14, אשר למד בשנה״ל תשפ״ה בכיתה ז׳ בבית הספר ״א-שורוק״, אותו החל לפקוד לפני 10 שנים. האם מעידה כי מוחמד סובל מקשיי הסתגלות משמעותיים שלא אפשרו את מעברו לכיתת שילוב, שאף מקשים את יציאתו לחופשות מבית הספר או החלפת צוות מורים. נציגי המועצה המקומית התקשרו אל המשפחה ביום 01.08.2025 והודיעו להם כי בית הספר ״א-שורוק״ נסגר וכי בכוונת המועצה לתת מענה בצורת כיתת חינוך מיוחד, בית ספר אחווה בכפר מנדא, שבה ילמדו יחד ילדים עם צרכים מיוחדים שונים ולא בכיתה המותאמת לצרכיו הייחודיים. ואולם, כיתה הטרוגנית שכזו, שאינה מותאמת במיוחד לילדים על הרצף האוטיסטי ואינה מבטיחה מענה פרטני לצורכי התפקוד הייחודיים שלהם, לא יכולה לשמש חלופה חינוכית ראויה ומותאמת. האם עצמה מתקשה לשתף את מוחמד בהחלטה על סגירת בית הספר, מתוך חשש לעוצמת הפגיעה הנפשית שתיגרם לו. לדבריה, נאלצה להסתפק באמירה כללית כי ייתכן שבית הספר יעבור למבנה אחר, אך גם כך השאלה הראשונה שמיהר לשאול הייתה אם יישאר עם מורתו הקבועה, נג׳את – דמות מרכזית ויציבה בחייו החינוכיים. הדבר ממחיש עד כמה קשרי האמון עם הצוות החינוכי הם עוגן משמעותי עבורו, ועד כמה ניתוקם עלול לערער את תחושת הביטחון והיציבות שבנה לאורך השנים. ראו את תצהירה של גב׳ מלכ זערורה.

31. **העותרת 11,** גב׳ אמל דבאח, תושבת דיר אל-אסד, הינה אמה של חסן דבאח בן 16 אשר למד בשנה״ל תשפ״ה בכיתה ז׳ בבית הספר ״א-שורוק״ אותו הוא פוקד מגיל 3. ניסיונות שנעשו בעבר להעבירו לכיתה אחרת הביאו לנסיגה במצבו על רקע קשיי הסתגלות שאף הובילו לתגובה קשה במקרים בהם נערכו שינויים מינוריים בשגרת יומו, לרבות כאשר התחלף הנהג בהסעה שהוא נוהג להגיע עמה לבית הספר. ביום 23.07.2025 הודיעה המועצה המקומית למשפחה כי בית הספר לא יפעל עוד בשנת הלימודים

הבאה, וכי בכוונת המועצה לחפש חלופה בעצה אחת עם משרד החינוך. פתרון כזה טרם הוצע למשפחה. ראו את תצהירה של גב׳ אמל דבאח.

32. **העותרת 12,** גב׳ סמירה תיתי, תושבת בענה, הינה אמו של סאלח תיתי בן ה-8.5 העולה לכיתה ב׳ אשר לומד מזה שלוש שנים בבית הספר ״א-שורוק״. ביום 05.08.2025 עדכנה המועצה המקומית את גב׳ תיתי בדבר קשיים שיש לבית הספר מול משרד החינוך ושייתכן כי לא יפעל בשנה״ל הבאה. על כן נמסר מהמועצה המקומית שעל גב׳ תיתי למצוא מסגרת חלופית לבנה, והוצע לה לבדוק אפשרויות ביישוב טמרה, ואולם מדובר במסגרת המיועדת בעיקר לילדים עם מוגבלות שכלית התפתחותית, שאינה כוללת מסגרת תקשורתית מותאמת לילדים על הרצף האוטיסטי. שילוב ילד אוטיסט בכיתה כזו אינו נותן מענה לצרכיו הייחודיים, ועלול אף להוביל לרגרסיה חמורה ביכולותיו. בנוסף, בנה של העותרת סאלח, כבר התנסה במסגרות אחרות אשר אינן מותאמות לילדים על הספקטרום האוטיסטי, ואל בית הספר ״א-שורוק״ הגיע לאחר שנבחנו כל החלופות האחרות, ולכן תיאלץ תיתי להשאירו בבית עם תחילת שנה״ל. ראו את תצהירה של גב׳ סמירה תיתי.

33. **העותר 13,** מר מוחמד נסאר, תושב עראבה, הינו אב של שני ילדים בעלי צרכים מיוחדים, בהם יוסף נסאר, בן 8, אשר אובחן על הרצף האוטיסטי בגיל שנתיים והחל את לימודיו בבית ספר ״א-שורוק״ בגיל 3 ועולה כיום לכיתה ב׳. למר נסאר נודע באמצע חודש יולי כי בית הספר אינו צפוי להיפתח בשנה״ל הבאה, ועד כה המועצה המקומית טרם יצרה עמו כל קשר בנושא זה. ראו את תצהירו של מר מוחמד נאסר.

34. **העותרת 14,** גב׳ קרסטין זריק, תושבת עיילבון, הינה אמו של פארס זריק שבקרוב ימלאו לו 14 שנים. פארס למד מאז הגן בבית הספר ״א-שורוק״, במשך עשר שנים רצופות, ובשנה״ל תשפ״ה למד בכיתה ז׳. ביום 01.08.2025 נודע לגב׳ זריק כי בית הספר צפוי להיסגר, והיא מדווחת כי מאז שנודע הדבר לפארס חלה הרעה ממשית במצבו. במסגרת חלופית הוצע ״אלחנאן – מרכז מחמוד דרוויש״ בעראבה, אולם מדובר במבנה קהילתי המיועד לפעילות בלתי־פורמלית ולא כבית ספר. לשיטת האם, מסגרת שכזו אינה עומדת בדרישות הפדגוגיות והמוסדיות הבסיסיות: היא נעדרת תשתית לימודית מותאמת, אין בה חצר, ואין בה אמצעים מינימליים הנדרשים לתלמידים על הרצף האוטיסטי. האם מוסיפה כי מאז נודע לפארס על ההחלטה חזרו והתגברו טיקים גופניים המלווים אותו – תנועות בלתי רצוניות, מתח מתמשך וחוסר שינה – ביטויים מובהקים של מצוקה וחרדה. פארס, תלמיד בתפקוד גבוה, שואל אותה שוב ושוב על עתידו ומביע פחד עמוק לאבד את המסגרת שצמחה עמו. לשיטתה, ניתוקו ממסגרת ״א-שורוק״ והעברתו למסגרת חלופית בלתי מותאמת עלולים להוביל להתמוטטות ממשית. האם מתארת באופן חד וברור: אם לא תובטח לפארס המשכיות במסגרת זו, לא תסכים לשבצו כלל ותותיר אותו בבית, מחשש כי עצם השיבוץ יהרוס אותו. ראו את תצהירה של גב׳ קריסטין זרייק.

35. **העותרת 15,** גב׳ מאיס חאיכ, תושבת עיילבון הינה אם חד הורית לגוניל חאיק בת 5 וחצי אשר למדה בשנת הלימודים תשפ״ה בגן ילדים בבית הספר ״א-שורוק״. לגב׳ חאיכ נודע על הכוונה לסגור את בית הספר ״א-שורוק״ ביום 09.08.2025 והרשות המקומית הציעה לה חלופה ביישוב דיר חנא, אליה לא שובצה גוניל, משום שהוריה סבורים כי המסגרת אינה הולמת את צרכיה של בתם בהיותה מסגרת המיועדת בעיקר לילדים עם מוגבלות שכלית התפתחותית. לדברי האם, כל מעבר – שינוי סביבתי, החלפת צוות, ואף שינוי קטן בבית כדוגמת החלפת ריהוט – גורם לבתה התקפי זעם וחרדה. בשל רגישותה הרבה למעברים, רק בשנה האחרונה החלה גוניל לבקר אצל אביה לאחר הגירושין (שהתרחשו

בהיותה בת ארבע וחצי), וגם זאת לאחר תקופה ממושכת של קשיי הסתגלות. האם מדגישה כי הוספת מעבר נוסף בשלב זה עלולה לגרום להחמרה קשה במצבה ולהצית מחדש את המשברים שהמשפחה הצליחה לייצב בקושי רב. קרו את תצהירה של גב׳ מאיס חאיכ.

36. **העותרת 16,** גב׳ תמאם מסרי, תושבת נחף, הינה אמו של מוסטפא מסרי בן 12 וחצי שלמד בשנה״ל תשפ״ה בכיתה ח׳ בבית הספר ״א-שורוק״, אליו הגיע לאחר קשיי הסתגלות שמנעו את השתלבותו במסגרת חינוכית רגילה. ביום 25.07.2025 נודע לגב׳ מסרי מצוות בית הספר כי ייתכן שהלימודים לא יתחדשו בשנה״ל הקרובה, וביום 25.08.2025 עודכנה מהרשות המקומית כי ״א-שורוק״ נסגר וכי מוצעות חלופות בבית הספר ״מחמוד דרוויש״ בעראבה או במגאר. האם מתארת כי בעבר, בהיותו בן 9 ולומד בבית ספר רגיל, חווה מוסטפא משבר כה חריף עד שניסה לשים קץ לחייו בשל חוסר ההתאמה למסגרת. בעקבות כך נאלץ לשהות בביתו שבועיים, עד שהתקבל ל״א-שורוק״. שם, לראשונה, חש ביטחון ויציבות. הצוות השקיע מאמץ מיוחד בהתאמת מורה ספציפית שאליה הצליח מוסטפא להתחבר, והדבר סימן נקודת מפנה בהתפתחותו. מבחינת האם, החזרה לסיכון של מסגרת לא מותאמת משמעה חזרה מוחשית לסכנת חיים עבור בנה. ראו את תצהירה של גב׳ תמאם מסרי.

37. **העותרת 17,** גב׳ אמני עומרי, תושבת טובא זנגריה, הינה אמו של עומר עומרי בן 6 שלמד בשנה״ל תשפ״ה בכיתה א׳ בבית הספר ״א-שורוק״. גב׳ עומרי מעידה כי בית הספר מותאם לצרכים של בנה והוביל לשינוי ממשי לטובה במצבו. בין התאריכים 25-28.7.2025 קיבלה פניות שונות בהן הופעלו עליה לחצים לרשום את ילדיה במוסדות חינוך ביישובים בענה, מע׳אר או דייר חנא, שאותם לא מצאה כמתאימים מן הטעם שהם משלבים בהם ילדים עם צרכים מיוחדים מגוונים אך אינם מותאמים לצרכים המיוחדים של בנה. ראו את תצהירה של גב׳ אמני עומרי.

סיכום החלק העובדתי:

38. מהמפורט לעיל עולה כי ההורים נחשפו להחלטת משרד החינוך על סגירת בית הספר והצורך בהעברת ילדיהם רק במהלך יולי–אוגוסט 2025, שבועות ספורים לפני פתיחת שנת הלימודים. ההודעות נמסרו באופן חלקי ובלתי מסודר, מבלי שניתנה למשפחות אפשרות ממשית להיערכות מוקדמת.

39. התוצאה היא שדווקא ההורים לילדים על הספקטרום האוטיסטי – שלהם נדרשת היערכות הדרגתית ורצף חינוכי יציב – נותרו מול הודעות פתע על פיזור כפוי, ימים ספורים בלבד לפני תחילת שנת הלימודים, באופן היוצר טלטלה קשה וחסרת תקדים.

40. מהמפורט לעיל עולה תמונה ברורה: פיזור תלמידי ״א-שורוק״ זמן קצר לפני פתיחת השנה יוצר טלטלה חריפה ובלתי הפיכה לילדים על הספקטרום האוטיסטי. עבורם, יציבות מסגרתית ורצף חינוכי־טיפולי אינם ערך מוסף אלא תנאי יסוד להתפתחות. זאת בנוסף לעובדה כי לחלקם לא הוצעו מסגרות חלופיות כלל ולחלקן הוצעו מסגרות שאינן מותאמות לצורכי ילדיהם.

41. שינויים תכופים בסביבתם של התלמידים, כמו שינוי בית ספר, שינוי צוות ואף שינויים קטנים בשגרה – כנהג הסעה חדש – עלולים להוביל להגברת החרדה ובעיות התנהגות. שינויים כאלה עלולים להחריף אתגרים קיימים, לרבות קושי בתקשורת ואינטראקציה חברתית. זה יכול לגרום לרגרסיה של מיומנויות

שנרכשו במהלך הלמידה וירידה ברווחה הכללית. לפיכך, שמירה על יציבות אינה רק העדפה אלא הכרח על מנת להבטיח שהתלמידים ישגשגו וישיגו את מלוא הפוטנציאל שלהם.

42. למרות שהחובה על פי דין מוטלת על המשיבים למצוא מסגרות מתאימות לילדי העותרים, המשיבים נוהגים שלא כדין ורואים שזו חובתם של ההורים למצוא חלופות רלבנטיות. הורים שכבר מתמודדים מדי יום עם אתגרי ליווי, טיפול והגנה על ילדיהם, ונאלצים עתה לשאת גם בטלטלה החינוכית־חברתית הקשה שנכפתה עליהם.

ג. היעדר חלופות ראויות לשמירה על הרצף החינוכי והטיפולי

43. חלק ניכר מהשיבוצים הן למסגרות המיועדות לילדים עם מוגבלות שכלית התפתחותית, אף שמדובר בעניינו בתלמידים על הרצף האוטיסטי – בהם תלמידים בתפקוד גבוה, שעצם שיבוצם במסגרות כאלה עלול להוביל לרגרסיה חמורה ביכולותיהם. כך, למשל:

א. בית ספר "אלנור" בטמרה, מיועד לחינוך ילדים עם מוגבלות שכלית התפתחותית, ואינו כולל מסגרת תקשורתית מותאמת.

ב. בית ספר "אלרחמה" בגדיידה-מכר, פועל במתכונת דומה, ומרכז תת קורת גג אחת ילדים עם מוגבלות שכלית התפתחותית, ללא התמחות באוטיזם.

ג. בית ספר "אלרחמה" בבועיינה-נוג'ידאת, משמש אף הוא כמסגרת כללית לחינוך מיוחד, שאינה ערוכה לתת מענה לרמות תפקוד שונות של תלמידים על הרצף האוטיסטי.

ד. בית ספר "אלנהדה" בטמרה, מיועד אף הוא לחינוך ילדים עם מוגבלות שכלית התפתחותית.

ה. התלמידים המתגוררים בעראבה, משגב, דיר חנא, סח'נין ויישובים נוספים שובצו למרכז "אלחנאן – מחמוד דרוויש" בעראבה, מתנ"ס קהילתי, שאינו מוסד חינוכי כלל, נעדר תשתית פדגוגית, מקצועית וטיפולית נדרשת, ואינו ערוך בשום אופן לתת מענה הולם לתלמידים.

44. מעבר לכך, בחלק מהמקרים שובצו חלק מהתלמידים בכיתות חינוך מיוחד בבתי ספר רגילים ללא תשתית תומכת ובמקרים אחרים הוצעו מסגרות הפועלות בשפה העברית, תוך התעלמות מוחלטת מהצורך במענה תרבותי ולשוני הולם.

45. מחמת קוצר הזמן ועקב הדחיפות בהגשת העתירה, לא עלה בידי העותרים לצרף חוות דעת מומחה. עם זאת, העותרים שומרים לעצמם את הזכות להגיש חוות דעת מומחה משלימה, ככל שתתעורר מחלוקת באשר להיקף הנזק החינוכי, הטיפולי והחברתי הנגרם לילדיהם.

46. מכל האמור לעיל עולה, כי במצב הדברים הנתון, 177 תלמידי בית הספר "א-שורוק" והוריהם ניצבים ערב פתיחת שנת הלימודים תשפ"ו – ביום 1.9.2025 – ללא מסגרת חינוכית מתאימה שתבטיח את רצף הלימוד, הטיפול והחברה.

<u>פניות העותרים בטרם הגשת העתירה</u>

47. ביום 11.08.2025 הוגש בשם ועד ההורים (עותר מס׳ 38) מכתב דחוף למשרד החינוך, ובו דרישה למניעת פיזור 177 תלמידי בית הספר למסגרות חלופיות בלתי מותאמות ולשמירה על רצף חינוכי. המכתב הדגיש כי החלטת הפיזור פוגעת באופן קשה בזכויות התלמידים לחינוך מותאם, ברצף הלימודי, החברתי והטיפולי החיוני להתפתחותם, וכן בזכותם של ההורים לקבל החלטות חינוכיות עבור ילדיהם. בנוסף הובהר כי מדובר בהפרה של עקרון טובת הילד ושל עקרון ההסתמכות עליו נשענו המשפחות. המכתב עמד על כך שהפיזור נעשה באופן שרירותי, ובחלק מהמקרים אף ללא הצעת חלופה כלל – כאשר ל-49 תלמידים לא הוצעה כל מסגרת. לגבי תלמידים אחרים, הוצעו חלופות שאינן הולמות את אבחנתם או את רמת תפקודם, לרבות שיבוץ במסגרות לחינוך ילדים עם מוגבלות שכלית התפתחותית או למסגרות חסרות תשתית פדגוגית מתאימה.

== מצ״ב העתק מהמכתב מיום 11.08.2025, ומסומן כנספח ד׳.

48. ביום 17.08.2025 הוגשה תזכורת נוספת מטעם ועד ההורים באמצעות ב״כ, אשר חזרה על הדרישה לקבלת מענה מיידי והתריעה כי בהיעדר תגובה ענייינית, ההורים ישמרו לעצמם את הזכות לנקוט בכל צעד משפטי שיראו לנכון. עד למועד כתיבת שורות אלה, זה לא התקבל מענה ענייני ממשרד החינוך.

== מצ״ב העתק מהתזכורת שנשלחה ביום 17.08.2025, ומסומן כנספח ה׳.

49. עקב אי מענה מטעם משרד החינוך, הוגשה ביום 19.08.2025 תזכורת שנייה, בה הובהר כי ההורים דורשים להמשיך את לימודי ילדיהם באופן שיבטיח את הרצף הלימודי, ומתנגדים נחרצות לכל פתרון כפוי שגורם נזק לילדים.

== מצ״ב העתק מהתזכורת שנשלחה ביום 19.08.2025, ומסומן כנספח ו׳.

50. ביום 25.08.2025 התקבלה תשובת משרד החינוך לפניית ועד ההורים, אולם זו לא כללה מענה ענייני לדרישות שהועלו.

51. התשובה הסתפקה בהפניה כללית לכך שהתלמידים ישובצו במסגרות חינוך מיוחדות ביישוביהם או ביישובים סמוכים, מבלי לפרט אילו מסגרות, כיצד תובטח התאמתן לצרכים הייחודיים של התלמידים, ומה ייעשה לגבי אותם תלמידים שלא הוצעה להם חלופה כלל. תשובה זו חיזקה את חששם הממשי של ההורים כי לא בוצעה כל בחינה פרטנית או תשתית עובדתית מספקת, וכי ההחלטה על הפיזור נותרה שרירותית וחסרת תכלית חינוכית אמיתית.

52. ביום 25.08.2025 התקבלה תשובת משרד החינוך, בה נטען כי בית הספר פעל ללא רישיון ונמצאו בו ליקויים חמורים; כי בעלי המוסד לא הגישו בקשה כדין; וכי טובת הילדים מחייבת שיבוצם במסגרות מורשות. באשר לרצף החינוכי נטען כי אין זה אלא שיקול משני – ״אין הדבר יכול להוות שיקול בעל משקל רב״ (פס׳ 10 לתגובה), ולגבי שיבוץ במסגרות לחינוך ילדים עם מוגבלות שכלית התפתחותית הוצהר באופן כללי כי ״קיימת שביעות רצון״. ביחס למרכז ״אלחנאן – מחמוד דרוויש״ הוצהר כי הוסב לבית ספר רשמי, אך ללא פירוט ממשי. למכתב צורפה רשימת שיבוצים המתייחסת אך ורק לשמונת תלמידיהם של חברי ועד ההורים, שעל שמם הוגשה הפנייה.

== מצ"ב העתק מתשובת משרד החינוך מיום 21.08.2025, ומסומן כנספח ז'.

53. **בנסיבות האמורות והינתן כי אנו נמצאים ימים ספורים לפני פתיחת שנת הלימודים, בעוד חלק מן התלמידים טרם שובצו כלל, ואחרים שובצו במסגרת חלופית שאינה מספקת מענה מתאים לצורכיהם הייחודיים, לא נותר לעותרים לפנות לבית המשפט הנכבד בבקשה לקבלת סעד דחוף, שיבטיח את שמירת רצף הלימוד והטיפול.**

<u>הטיעון המשפטי</u>

54. העותרים יטענו כי החלטת משרד החינוך בדבר פיזור התלמידים וקטיעת הרצף הלימודי לוקה בפגמים מהותיים של חוסר סבירות, חוסר מידתיות ופגיעה קשה בזכויות יסוד. מדובר בהחלטה שהתקבלה מבלי לבחון את התשתית הרלבנטית ומציאת חלופות רלבנטיות ובכך לא ניתן משקל ראוי לעקרון טובת הילד, לזכות לחינוך מותאם ולזכות ההורים לאוטונומיה חינוכית. להלן נפרט:

הפגיעה בזכות לחינוך

55. החלטת הפיזור, הבעייתית מבחינה פדגוגית, פוגעת קשות בזכותם הבסיסית של התלמידים לחינוך. אין מדובר בשאלה פורמלית של "האם תינתן מסגרת חינוכית אחרת", אלא בשאלה האם נשמרת לתלמידים הזכות לקבל חינוך המאפשר רצף, יציבות והתאמה לצרכיהם הייחודיים.

56. הזכות לחינוך הוכרה כזכות יסוד (ר' בג"ץ 5373/08 **אסמעיל אברהים אבו לבדה נ' שרת החינוך** (נבו 06.02.2011), בג"ץ 3752/10 **אמנון רובינשטיין נ' הכנסת**, פסק דינו של השופט הנדל (נבו 17.09.2014)). אולם, הפסיקה לא הסתפקה בהכרה פורמלית בזכות זו, אלא פרשה אותה באופן מהותי ומעמיק: החינוך אינו רק מתן גישה למסגרת לימודית כלשהי, אלא הוא תנאי יסוד להתפתחות האישית, החברתית והערכית של כל ילד. בית המשפט העליון עמד על כך ש-

> "לא ניתן לחלוק שפגיעה בהיבטים מסוימים של הזכות לקבל חינוך תפגע בהיבטים מסוימים של הזכות לפיתוח האישיות. ויודגש. פיתוח אישיות הוא עניין של נקודת מבט ואף עניין של תפיסה חברתית. תיתכן חברה בה הפגיעה בזכות לקבל חינוך לא תגרור פגיעה בזכות לפיתוח האישיות. עם זאת, נראה כי בחלקים גדולים של החברה הישראלית פגיעה בזכות לקבל חינוך תגרור אחריה פגיעה ברורה שעלולה להיות אף קשה בזכות לפיתוח האישיות של הפרטים הנפגעים" (בג"ץ 3752/10 **אמנון רובינשטיין נ' הכנסת**, פסק 37 לפסק דינו של השופטת (בדימ') ע' ארבל (נבו, 17.9.2014).

57. בהמשך לכך, הבהיר בית המשפט העליון כי מימוש הזכות לחינוך במובנה המלא הוא שמאפשר את צמיחתו האישית והחברתית של כל תלמיד –

> "מימוש הזכות לחינוך היא הגשר שלהם אל ההשתלבות בחברה כאנשים אוטונומיים, היכולים לבחור את דרכיהם מבין אפשרויות שונות הפתוחות בפניהם, ולשפר את רווחתם ואת רווחת הקהילה בה הם חיים" (בג"ץ 7351/03 **ועד הורים**

עירוני ראשון-לציון נ' שרת החינוך, התרבות והספורט, פס' 4 לפסק דינה של השופטת ד' ביניש (נבו, 18.7.2005)).

58. בהקשר של תלמידים עם צרכים מיוחדים, נפסק כי-

> "הזכות לחינוך מיוחד נגזרת מן הזכות לחינוך. הזכות לחינוך של ילדים בעלי צרכים מיוחדים לא תמומש אלא אם כן יזכו לחינוך מיוחד העונה על צרכים אלה. כך, המדינות החתומות על האמנה בדבר זכויות הילד מכירות בזכותם של ילדים שכושרם הנפשי או השכלי לקוי ליהנות מחיים מלאים והוגנים בתנאים המבטיחים כבוד, מקדמים עצמאות ומקלים על השתתפותם הפעילה בחיי הקהילה". בג"ץ 2599/00 **יתד – עמותת הורים לילדי תסמונת דאון נ' משרד החינוך**, נו(5) 834, פס' 7 לפסק דינה של השופטת (דאז) ד' דורנר (2002)).

59. בענייננו, פיזורם של 177 תלמידים על הרצף האוטיסטי מתוך מסגרת יציבה ומותאמת, בה צמחו במשך שנים ובנו יחסי אמון עם צוות מוכר, חברים וקהילה חינוכית תומכת – שולל מהם בדיוק את המרכיבים שהפסיקה הגדירה כליבת הזכות לחינוך. כפי שעמד עליו בית המשפט העליון, פגיעה בחינוך גוררת פגיעה ישירה ביכולתם של הילדים לפתח אישיות עצמאית, עוד, מימוש הזכות לחינוך מהווה גשר להשתלבותם בחברה כאנשים אוטונומיים. מכאן, מדובר בהרס התשתית החינוכית החיונית להתפתחותם האישית, החברתית ואפילו הטיפולית של התלמידים – ומקל וחומר כאשר מדובר בילדים על הספקטרום האוטיסטי, עבורם יציבות, רצף ושגרה מוכרת הם תנאי בסיסי ולא מותרות.

60. הפגיעה מתחדדת נוכח מטרות החינוך המיוחד כפי שהן מנויות בסעיף 2 לחוק חינוך מיוחד, תשמ"ח-1988, שהינן לקדם את הכישורים והיכולות של התלמיד עם צרכים מיוחדים, על מנת "לקדם ולפתח את הלמידה, הכישורים והיכולות של התלמיד עם הצרכים המיוחדים ואת תפקודו הגופני, השכלי, הנפשי, החברתי וההתנהגותי ולהקנות לו ידע, מיומנויות, כישורי חיים וכישורים חברתיים; ו-"לעגן את זכותו של התלמיד עם הצרכים המיוחדים להשתתפות שוויונית ופעילה בחברה, בכל תחומי החיים, וכן לתת מענה הולם לצרכיו המיוחדים באופן שיאפשר לו לחיות את חייו בעצמאות מרבית, בפרטיות ובכבוד, תוך מיצוי יכולותיו". (ראו לעניין זה: בג"ץ 5597/07 **אלו"ט האגודה הלאומית לילדים אוטיסטים ועו נ' שרת החינוך** (נבו 21.8.2007). החלטת פיזור 177 התלמידים על הספקטרום האוטיסטי יש בה בכדי לרוקן הוראות חוק אלה מכל תוכן.

61. החלטת הפיזור מגלמת גם נדבך של פגיעה בהורי התלמידים – בעלי הסמכות הטבעית והחוקית לקבל החלטות חינוכיות עבור ילדיהם. זכותם זו הוכרה זה מכבר כזכות טבעית וחוקתית. כפי שנפסק:

> "זכותם של הורים לגדל ולחנך את ילדיהם כראות עיניהם היא זכות חוקתית יסודית, זכות טבעית הטבועה ועולה מן הקשר בין הורים לצאצאיהם. המסגרת המשפחתית אינה עומדת בצד המערכת החוקתית, אלא היא חלק אינטגרלי ממנה. במסגרת היחידה המשפחתית נתונות להורים זכויות המוכרות על-ידי המשפט החוקתי והמוגנות על-ידיו [...] זכות זו באה לידי בטוי בפרטיות ובאוטונומיה של המשפחה: ההורים אוטונומיים בקבלת החלטות בכל הנוגע לילדיהם –חינוך, דרך חיים,

מקום מגורים וכדומה, והתערבות החברה והמדינה בהחלטות אלה היא בבחינת חריג שיש ליתן טעם להצדיקו" (ע"א 2266/93 **פלוני, קטין נ' פלוני** , מט(1) , 221, פס' 7 לפסק דינו של הנשיא (דאז) מ' שמגר (1995)).

62. עוד נפסק כי "החופש לבחירת בית הספר הספציפי, כולל את חופש ההורים והתלמידים לשקול את כל השיקולים הרלוונטיים. שיקול מרכזי בבחירת בית ספר הינו השיקול החברתי. בחירת בית הספר הספציפי, כחלק מהזכות לבחירת החינוך, משמעותה הזכות לבחור הן את תכני הלימוד, הן את זהות המורים והתלמידים החברים לספסל הלימודים" עמ"נ (מינהליים ת"א) 35243-03-10 **עמותת חסידי חוסני אלקואסמי נ' משרד החינוך,** עמ' 24 (נבו 6.2.2011). דברים אלה מקבלים משנה תוקף בענייננו: עבור תלמידים על הספקטרום האוטיסטי, כאשר המשכיות הקשר עם המורים המוכרים, עם אנשי הצוות ועם חבריהם לכיתה אינה בגדר שיקול שולי, אלא מרכיב יסודי ביכולתם להתפתח, להתמיד בלימודיהם וכן לשמור על יציבות רגשית וחברתית.

63. משכך, החלטת משרד החינוך לפזר את התלמידים ללא חלופה רלבנטית פוגעת בליבת זכותם של העותרים לקבוע את מסלול חינוך ילדיהם. מדובר בהתערבות קשה, בלתי מידתית, וללא הצדקה מהותית, באוטונומיה ההורית ובזכות הטבעית לגדל ולחנך את הילדים בהתאם להשקפת עולמם ולצרכיהם המיוחדים.

פגיעה בעקרון ההסתמכות

64. מעבר לכך, ההחלטה מערערת באופן חמור את עקרון ההסתמכות של ההורים, אשר שלחו את ילדיהם לבית הספר 'א-שורוק' מתוך ציפייה לרצף חינוכי מותאם, יציב ומתמשך תלמידים רבים לומדים במסגרת זו מזה מספר שנים ברציפות – חלקם מאז גיל הגן, אחרים לאורך כל שלבי החינוך היסודי ועד התיכון – ובמהלך תקופה זו נבנה עבורם רצף לימודי, טיפולי וחברתי יציב. הציפייה הזו נבנתה לאור התחייבויות מוסדיות מפורשות ומובלעות, והיא מהווה נדבך בסיסי בתכנון חייהם של המשפחות.

65. בעניין **פלג**, קיבל בית המשפט לעניינים מנהליים בירושלים את טענת העותרים בדבר חשיבות המשך הרצף הפדגוגי והסתמכותם של התלמידים והוריהם וקבע:

> "משעה שמשרד החינוך אישר את המתכונת החינוכית של בית הספר הדמוקרטי, היה עליו לדבוק בתפיסה שהנחתה אותו לפעול ליצירת רצף **פדגוגי** הומוגני שישרת את התלמידים הלומדים במסגרת החדשה שנוצרה ואושרה. על משרד החינוך היה להביא בחשבון את ציפיותיהם הלגיטימיות של התלמידים והוריהם לקיומו של רצף חינוכו שלם עד לסיום שנת הלימודים. התלמידים והוריהם הסתמכו על אישור משרד החינוך להקמת מסגרת חינוכית דמוקרטית והם יכלו לצפות שאישור זה יחול מבית ספר יסודי ועד החטיבה העליונה. נראה כי להורי התלמידים לא היתה סיבה לחשוש שאיור הלימודים במסגרת הדמוקרטית יפסק והם יאלצו לשנות את המתכונת החינוכית אותה ביקשו להעניק לילדיהם דווקא לקראת תום תקופת הלימודים". (הדגשה במקור) עת"מ (י-ם) 324/05 **פלג נגד מנכ"לית משרד החינוך** (לא פורסם, פסק דין מיום 10.5.05).

פגיעה בעקרון טובת הילד

66. החלטת הפיזור פוגעת קשות בעקרון טובת הילדים שאמור להיות שיקול מכריע בכל החלטה הנוגעת באופן ישיר או עקיף בעניינם. עיקרון זה מחייב הבטחת יציבות המסגרות החינוכית של התלמידים, כנדבך חיוני להתפתחותם התקינה. בית המשפט עמד לא אחת על מרכזיותה של יציבות זו להתפתחותו של קטין, ובפרט במסגרת החינוכית שלו, תוך החלת עקרון טובת הילד בהקשרים שונים (ראו: בג"ץ 5782-21 **זילבר נ' שר האוצר**, פס' 2 לפסק דינו של השופט ע' פוגלמן כתארו אז (פורסם בנבו, 12.01.2022)).

67. בעניין אחר שנגע אף הוא לסגירת בית ספר לילדים על הספקטרום האוטיסטי, עמד בית המשפט במפורש על כך כי- "החלטה על סגירתו של בית ספר פוגעת מטבע הדברים בתלמידיו, ושומה על בית המשפט לשוות את עניינם נגד עיניו, ולא רק את התנהלותו של המוסד הפועל ללא רישיון" (בר"מ 9961/16 **אלנוח'בה בע"מ נ' מדינת ישראל משרד החינוך מנח"י**, פס' 14 (נבו 1.1.2017)). בעניין זה דן בית המשפט העליון בהחלטה על סגירת בית ספר ייעודי לתלמידים על הרצף האוטיסטי, שפעל ללא רישיון כדין ונמצא כי קיימים בו ליקויים פדגוגיים וארגוניים חמורים. בית המשפט עמד על כך כי עוד בטרם בחינת האינטרס הציבורי מאחורי ההחלטה, חייב להתקיים בפועל, ובאופן מגובה בראיות, תנאי סף של איתור מסגרת חלופית נאותה ומותאמת לכל תלמיד ותלמידה באופן מיידי. רק לאחר ששוכנע כי תנאי בסיסי זה מתקיים במלואו, עבר בית המשפט לשקול את השיקול הציבורי הרחב, שבאותו מקרה הוביל לדחיית הבקשה לצו ביניים.

68. האנלוגיה לפסק הדין הנ"ל מחדדת שהמקרה דנן מחייב תוצאה הפוכה: שם דן בית המשפט במסגרת שפעלה ללא רישיון ונמצאו בה ליקויים פדגוגיים וארגוניים חמורים שפגעו בטובת התלמידים, ורק לאחר שהונחה לפניו תשתית עובדתית מלאה של שיבוץ חלופי מיידי ומותאם לכל תלמיד, עבר לשקול את האינטרס הציבורי הרחב. כאן – לא הוצבע על ליקויים פדגוגיים או ארגוניים הפוגעים בטובת הילדים; המדובר במוסד ותיק הפועל משנת 2012 ומספק מענה מקצועי יציב ל־177 תלמידים על הרצף; ויתרה מכך – אין תכנית שיבוץ חלופית מלאה, חלק מההצעות אינן מותאמות כלל לאבחנה ולרמת התפקוד, ולעיתים אין חלופה זמינה כלל.

החלטה לא סבירה

69. <u>החלטה שהתקבלה בלא תשתית עובדתית מספקת וללא איזון ראוי בין השיקולים הרלוונטיים -</u> חובת הרשות לפעול במתחם הסבירות כוללת זיהוי כלל השיקולים הרלוונטיים והענקת משקל הולם לכל אחד מהם וקבלת החלטה המבוססת על תשתית עובדתית מלאה ומספקת. כפי שנפסק:

> "ההחלטה צריכה לעמוד במבחן הסבירות, להתבסס על תשתית עובדתית ראויה ולהתבסס על כלל השיקולים הרלוונטיים תוך איזון ראוי ביניהם. שיקולים שאינם ממין העניין ייוותרו מבחינת הרשות השלטונית מאחורי "מסך של בערות" שעליו צריכים להיות "מוקרנים" כלל השיקולים העניינים. עם זאת, גם כאשר ההחלטה המנהלית מבוססת על שיקולים ראויים ועניינים, היא עלולה להימצא בלתי סבירה. כך, מקום בו הרשות לא שקלה כלל שיקול ענייני הצריך לעניין. התעלמות מוחלטת משיקול ענייני היא מעין בבואה של היזקקות לשיקול זר שמשמעו התחשבות בשיקול שהיה צריך להתעלם ממנו כליל. בנוסף, יש לבחון את המשקל

שניתן לשיקולים השונים שהרי "אפשר להקדיח את התבשיל גם כאשר שמים בו את כל המרכיבים הנכונים, אך בכמויות החורגות מן הנדרש במידה ניכרת"" (עע"מ 343/09 **הבית הפתוח בירושלים לגאווה וסובלנות נ' עיריית ירושלים** ,סד(2) 1, פס' 37 לפסק דינו של השופט י' עמית (2010)).

70. בענייננו, התוצאה היא שההחלטה התקבלה מבלי שהרשות בחנה **ברצינות** את מציאותם של 177 תלמידים עם צרכים מיוחדים, לא נעשתה היוועצות עם ההורים, את היקף הפגיעה בהם ובהוריהם ואת היתכנותן של חלופות **אמיתיות.** היעדר תשתית עובדתית מספקת, בצירוף התעלמות מוחלטת מהשיקולים המהותיים, מביאים למסקנה כי ההחלטה חורגת במובהק ממתחם הסבירות.

71. ביתר שאת, הרשות לא נתנה כל משקל לנזק הייחודי לקטיעת הרצף הלימודי־טיפולי של תלמידים על הספקטרום האוטיסטי. היא לא שקלה את הכאוס הצפוי מפיזור 177 תלמידים מ־31 יישובים שונים, המסתמכים על בית ספר אחד מרכזי ויציב; לא התחשבה בכך שמדובר במוסד מקיף המשרת ילדים מגיל גן ועד גיל 21; ולא בחנה את הפגיעה הישירה בהורים שנשענים על מסגרת חינוכית וטיפולית רציפה. שיקולים קריטיים אלה הוזנחו לחלוטין.

72. עיתוי ההחלטה מחזק מסקנה זו: אף שידע משרד החינוך מזה חודשים ארוכים על האפשרות שהמוסד יחדל לפעול, נמסרו להורים הודעות על הפיזור רק שבועות ספורים לפני פתיחת שנת הלימודים. בכך נשללה מהמשפחות כל אפשרות אמיתית להיערך או לאתר חלופות מותאמות, והדבר עצמו מלמד כי טובת הילדים ושאר השיקולים המרכזיים לא נשקלו כנדרש.

73. התוצאה היא החלטה אשר מגלמת את הפעלת הסמכות המנהלית באופן החורג ממתחם הסבירות: התקבלה החלטה ללא בחינת תשתית עובדתי רלבנטית ולכן ניתן משקל יתר לשיקולים טכניים־פורמליים של רישוי ובקרה, בעוד שהשיקולים המהותיים, שהם לב־ליבה של תכלית החקיקה ועקרונות היסוד של השיטה, הוזנחו כליל.

74. <u>פגיעה קשה בזכויות יסוד</u> - ההחלטה לפזר את תלמידי "א-שורוק" פוגעת באופן חמור ובלתי מידתי בזכויות יסוד של הילדים והוריהם – ובראשן הזכות לחינוך מותאם ושוויוני, הזכות ליציבות חינוכית וטיפולית, והזכות לאוטונומיה הורית בבחירת מסגרת לילדיהם. מדובר בזכויות המעוגנות הן בחקיקה, הן בפסיקה, והן בעקרונות חוקתיים של כבוד האדם ושוויון.

75. על פי ההלכה הפסוקה, עילת הסבירות נועדה למנוע פגיעות מסוג זה מצד רשויות ציבוריות ולהבטיח שהפעלת הסמכות תיעשה בצורה מאוזנת ומידתית בבג"ץ 794/98 **עובייד נ' שר הביטחון** (פ"ד נה(5) 769). ברם, בענייננו לא נערך כל איזון בין האינטרס הציבורי שבפיקוח על רישוי מוסדות לבין זכויות היסוד של הילדים. הפגיעה שנגרמה להם – קטיעת רצף לימודי, טיפולי וחברתי – היא פגיעה עמוקה ובלתי הפיכה, בעוד שהאינטרס המנהלי של הרשות הוא פורמלי ומנהלתי בלבד.

76. הצטברות כלל הנסיבות – היעדר חלופות חינוכיות מותאמות וזמינות; עיתוי ההחלטה בסמוך לפתיחת שנת הלימודים; הפגיעה בזכות לחינוך מותאם ובאוטונומיה ההורית; הפרת עקרון ההסתמכות; והתעלמות מעקרון טובת הילדים – מציבה את ההחלטה ככזו **הלוקה בחוסר סבירות קיצוני**. ההחלטה התקבלה ללא תשתית עובדתית מלאה, מבלי לשקול את מכלול השיקולים הרלוונטיים, ומבלי ליתן את המשקל הראוי לשיקולים המהותיים: חשיבות הרצף הפדגוגי, המשכיות הקשרים עם הצוות החינוכי

והטיפולי, השימור של המרחב החברתי המוכר (חבריהם לספסל הלימודים), ואף שגרת המעברים היומיומית בין הבית לבית הספר (הסעות קבועות, מסלולי הגעה מוכרים). התעלמות מכל אלה – שהם יסודות קריטיים בחייהם של ילדים על הספקטרום – הופכת את ההחלטה לבלתי סבירה בעליל.

החלטה לא מידתית

77. במבחן הקשר הרציונלי, לא הוכח כי פיזור תלמידי בית הספר "א-שורוק" למסגרות חלופיות – רבות מהן אינן מותאמות כלל – מגשים את תכלית החוק. ההיפך הוא הנכון: צעד זה פוגע ישירות במטרות שעליהן מתבסס חוק החינוך המיוחד ובחובה החוקתית להבטיח חינוך מותאם באופן מהותי. אין קשר ממשי בין סגירת המסגרת ערב שנת הלימודים לבין קידום אינטרס חינוכי או ציבורי כלשהו. בכך כשלה החלטת הפיזור כבר בשלב הראשון של מבחן המידתיות.

78. במבחן האמצעי שפגיעתו פחותה, משרד החינוך בחר בצעד הקיצוני ביותר – פירוק המסגרת ופיזור 177 תלמידים מ־31 יישובים שונים, שבועות ספורים בלבד לפני פתיחת שנת הלימודים – מבלי לבחון חלופות שפגיעתן פחותה. ההכרעה לא בחנה ברצינות אפשרות להאריך את פעילות המוסד במתכונתו הקיימת עד למציאת פתרון מוסדי מוסדר; לא נבחנה העתקת המודל הקיים למבנה חלופי תוך שמירה על הצוות המקצועי והקהילה הבית־ספרית; ואף לא נשקלה אפשרות להפעלה ישירה של בית הספר על־ידי משרד החינוך עצמו לתקופת ביניים. משכך, קשה להלום כי פיזור מיידי, הפוגע פגיעה קשה ובלתי הפיכה בילדים ובמשפחותיהם, מהווה את "האמצעי שפגיעתו פחותה".

79. במבחן המידתיות במובן הצר, לא ניתן להשוות בין התועלת הנטענת – שמירה פורמלית על דרישות רישוי – לבין הנזק הכבד, הממשי והמתמשך, הנגרם ל־177 תלמידים ולמשפחותיהם. מדובר בנזק ברובד החינוכי – קטיעת רצף למידה ייחודי מגיל גן ועד גיל 21 וניתוק מהצוותים שהכירו את הילדים לעומק; ברובד החברתי־רגשי – אובדן מסגרת תומכת ותחושת שייכות; וברובד המשפחתי – טלטלה חריפה הכוללת עומס לוגיסטי, פגיעה בשגרה והגברת חרדות. הצטברות אלה, בשים לב לעיתוי ולכך שמדובר במסגרת שאין לה חלופה זמינה או מותאמת, הופכת את הנזק לכבד ובלתי מידתי.

80. בהצטברות נסיבות אלו, ברי כי ההחלטה חורגת מעקרון המידתיות באופן מובהק.

81. **יודגש, כי משרד החינוך, בהיותו הגורם הבלעדי המוסמך להכריע בעניין רישוי מוסדות חינוך ושיבוץ תלמידים עם צרכים מיוחדים, נושא באחריות מוגברת לפעול בסבירות, במקצועיות ותוך שמירה על זכויות התלמידים. דווקא משום מעמדו הבלעדי אין הוא רשאי להפעיל סמכותו כראות עיניו, בלא בחינה זהירה של השלכות הדבר ובלא בחינת חלופות מתאימות ומידתיות.**

לאור האמור לעיל, העותרים מבקשים מבית המשפט הנכבד ליתן את הסעדים והצווים כמפורט בפתח העתירה דנן ולחייב את המשיבים בהוצאות משפט.

_____

עו"ד לובנא תומא,

ב"כ העותרים

חיפה, 27.08.2025